

A Szegei Kenderfonógyár első félévi számvetése:

Teljesítették a tervet — Nőtt a termelékenység Négy napra keresetnek megfelelő összeg nyereségrészesedésre

Naptáron már egy hónapja pontot tettek az első félévre, s a gyakorlatban is megkezdtek a második hat hónap munkáját, de pontot csak most tudnak az első félév eredményeiről. Az üzemi visszapillantó tükrök csak néhány napja készült el. Vezetők, munkások kíváncsian néztek a tükörbe, mert időközben érezték, látják nem könnyű a kitűzött feladatot teljesíteni. Ugyanis az idén 500 tonnával több készárut kell adniuk a népgazdaságnak, mint tavaly. Ez értékben mintegy 20 millió forinttal több az elmúlt évinél.

A termelési tervet teljesítették, sőt ha nem is nagyon, de túlteljesítették. Az első hat hónapban mennyiségben 8,3 százalékkal, értékben pedig 11 százalékkal több készárut adtak, mint az elmúlt év azonos időszakában. E számok így leírva nem mondanak meg mindent az olvasónak, nem beszélnek arról, vajon teljesítette-e a Szegei Kenderfonógyár azt a követelményt amit pártunk és kormányunk tűzött üzemünk elé: úgy növelni a termelést, hogy a növekedés nagyobb része származzon a termelékenység emelkedéséből és kisebb része a létszámnövekedésből.

A 11 százalékos termelési érték növekedés mögött csak 4 százalékos munkásszám-emelkedés van a tavalyi hasonló időszakhoz mérten. Viszont a főgépek kapacitásának kihasználása 5 százalékkal

az egy főre, egy napra jutó termelési érték pedig 7,4 százalékkal nőtt. Az egy teljesített munkaóra jutó kilométertermelés a tavalyihoz mérten 7,6 százalékkal emelkedett. Lényegében a termelés mennyiségi növekedéséből

64 százalék származik a termelékenységből és 36 százalék a létszámnövekedésből.

Még e számokkal sem teljes a félévi számvetés. Ugyanis

lényeges az önköltség alakulása is. Azt mondják a kenderfonógyáriaknak emiatt sem kell szégyenkezniük. A tényezők sokat javultak az első félévben nemcsak a tavalyihoz, hanem az iparigazgatóság által előírt feladatokhoz mérten is.

A dolgozókat a termelés, az önköltség számai mellett az is érdekli: mennyi pénzt tettek félre első félévi munkájuk eredményeként nyereségrészesedésre. Ezt is számfejtették:

négy napra keresetnek megfelelő összeg jut eddigi munkájuk alapján nyereségrészesedésre.

Azt, hogy az eddigi munkájuk ezt külön hangsúlyozzák,

mert a második fél év nemcsak hozhat, hanem vihet is. A most következő hat hónap munkája még javíthat ezen az összegen, növelheti, de ha gyengébb eredményeket érnek el, vihet is a négy napból. Most

az augusztus 20-i ünnepi készülőadásban, s ezt követően a november 7-i tiszteletére szervezett munkaversenyben újabb sikerek elérésére kell törekedniük,

hogy az év végi számvetés után is büszkén jelenthessék; teljesítettük tervünket.

Szegeddel ismerkedtek és a Felszabadulás Tsz-be látogattak el az odesszai komszomolisták

A Szegeden tartózkodó odesszai Komszomol küldöttség vasárnap délelőtt a várossal ismerkedett. Délután a szovjet fiatalok részt vettek a KISZ Szeged Városi Végrehajtó Bizottsága által rendezett ifjúsági nap ünnepségein. Tegnap, hétfőn délelőtt a szegedi fiatalok vendégei, az odesszai komszomolisták a Felszabadulás Termelőszövetkezetet látogattak meg dr. Lőkös Zoltánnál, a KISZ Szeged Városi Végrehajtó Bizottságának agit. prop. titkára, társaságában. A szovjet fiatalokat, Valja Szavojlovát, Valja Szvecsenkovát, Szása Sztorozsenkovát és Szilva Tkocsenkovát a termelőszövetkezet vezetői, Aréndás György elnök, Molnár Vencel párttitkár, Kis Endre KISZ-titkár, az agronómusok és a brigádvezetők fogadták.

A vendégek a beszélgetés során sok kérdést intéztek

a termelőszövetkezet vezetőihez és a szövetkezet fejlődése után érdeklődtek. Elismerően nyilatkoztak a szovjet fiatalok — a gazdaság megtekintése után — a kerítészetben folyó munkáról.

Hétfőn délután a küldöttséget az MSZMP Szeged városi végrehajtó bizottságának vezetői fogadták. A fogadáson ifj. Komocsin Mihály, az MSZMP Szeged városi végrehajtó bizottságának első titkára, Pusztai Józsefné, a vb. titkára, Sipos Géza, Törköly Ferenc, Börcsök Ferenc, Sárközi István osztályvezetők, Agoston József, a KISZ Csenger megyei végrehajtó bizottságának titkára, Bíró Lajos, a KISZ megyei vb. tagja, Dek Béla az ifjúsági szövetkezet Szeged városi végrehajtó bizottságának titkára, valamint dr. Lőkös Zoltánnal hosszasan elbeszélgetett a vendégekkel. Este a komszomolisták a Kövirág című balettel tekintették meg.

15 éves a forint

A forint kibocsátásának napján véget ért a "eserevilág". Mindent forintért vásárolhattak már a dolgozók, mint a korabeli kép is ábrázolja.

Tizenöt

évvél ezelőtt, 1946 augusztus 1-én került forgalomba a forint. Ma természetesen tartjuk, hogy évekként ezelőtt is azt vásárolhattunk érte, mint ma. Életünk jelentős támasza lett ez a pénz, amelynek létrejötte a felszabadulás nyomán bekövetkezett politikai, társadalmi, gazdasági fejlődés legjelentősebb eredményei közé tartozik.

A fasiszta rendszertől a demokrácia rombadőlt, kifosztott országot, felbomlott gazdaságot kapott örökségbe. A gazdasági károk összege mintegy 22 milliárd 1938-as pengőt tett ki, veszendőbe ment a nemzeti vagyon 40 százaléka. Az állatállomány több mint felét, a gépi felszerelés 30 százalékát veszítettük el. A közlekedési berendezéseket, a lakó épületeket óriási károk érték. Hagyományos tökések viszonyok között, belső erőkből hosszú éveket vett volna igénybe a háború előtti termelőképeség elérése. A kisgazdapárt egyik vezetője tagja 1945 júniusában — nyugati kölcsönre célozva — ki is jelentette: az országot "a ma-

gunk erejéből 40 évig se tudnánk felépíteni." A dolgozó nép azonban nem várhatott. Ha elodázzák az újjaépítést, vagy rábizzák a spontán tőkés erőkre és a politikai feltételhez kötött nyugati kölcsönre, ez a dolgozók szenvedésének meghosszabbítását és a demokrácia vívmányok feladását jelentette volna. A súlyos helyzetből csak egy út volt: ha a munkásosztály és az állam belenyúl a tőkés termelésbe és azt tervszerűvé teszi.

Nyártól

kezdve az állam újabb és újabb papírpénz kibocsátására kényszerült. Erthető, hogy a pénz elértéktelenedése hallatlan ütemű volt. Az infláció végén egy 1938. évi aranypengő értékének 1,4 quadrillió pengő aranyértékét felelt meg. Az áremelkedések emellett az inflációnak szinte minden szakában meghaladták a bankjegyforgalom — egyébként is szűkület — növekedési ütemét.

Az infláció a legsúlyosabban a dolgozó osztályokat, köztük az elsősorban a munkásosztályt érintette. 1945 nyaratól az év végéig

a bankjegyforgalom 37 szerezére, az árak azonban 85 szorozásra emelkedtek. Az árakhoz viszonyítva tehát pénzszűke volt. Elviselhetetlen volt a bérből és fizetésből elők helyzete, a munkások százai éheztek. Nagyon sokan batyuzással, utolsó ruhadarabjaikkal élelmiszer cserélésével tartották fenn magukat. Az új pénz kibocsátása előtt Szegeden 1 kiló kenyér 3 millió 200 ezer pengőbe került. A munkások bére ugyanakkor 80—100 millió pengő volt. Akkor, július 30-án 100 millió akarták felemelni. A munkásszorongók ez ellen hevesen tüntettek. Így ment az még 31-én is. Egy újság Szegeden július 27-én 1 millió adópengő volt, 28-án 2 millió, 30-án és 31-én 100 millió adópengő. Augusztus 1-én 40 fillér.

A jó pénz

megteremtésére a kommunista párt tett a legfőbb bet. Határozottan szembe szállt azokkal, akik a stabilizáció feltételeit nyugati kölcsönözéshez és ezzel a dolgozó tömegek nélkülözésének meghosszabbításához kötötték. Azzal számolt a párt, hogy a termelési szint 1946 nyarára elérje a mezőgazdaságban az 1938-as szint 75 százalékát, az iparban a 65 százalékot. Az így keletkező áruhalmozást, mint fedezet, lehetővé tette az államháztartás egyensúlyát és a jó pénzt.

Az 1946 augusztus 1-én életbe lépett pénzreform teljes sikert aratott. A demokrácia pénze, a forint, máris holnapra győzedelmeskedett az infláció okozta gazdasági bomlás felett. A stabilizáció sikeréhez nagymértékben hozzájárult a Szovjetunió támogatása, azzal, hogy biztosította a legfontosabb nyersanyagokat az ipar számára és a jóvátétel hosszabb időre való elosztásával jelentősen csökkentette az államháztartás terheit.

A forint

első szereplése sikeres volt, általános volt az öröm. Megjelenésének reggelén megváltozott a város képe, olvashattuk egy szegedi híradásból. Mosolyogva álltak meg a kirakatok előtt az emberek. Az egyik utca sarkán megjelent egy postás, mindenki hozzá sietett, boldogan mutatja az új 20 fillérest és az 1 forintost. Sem nagyobb, sem kisebb egyelőre nem volt nála. A kirakatokba egyszerre jó árak kerültek. A pengő halála megszüntette a Ketting-piaci börtönt, ahol addig ácsorogtak a valutát és cigarettát árultak. Egy régi börtön kétával a járdára írta "halálos ítélet" zárva a börtönt.

Tizenöt év

távlatból tiszteltet meg forintunk első szereplésétől. Tiszteltjük azokat, akik létrehozták és segítették: a munkásosztály és pártját. Nemhiába van a Kossuth-lejés ezüst 5 forintos peremére nyomva: "Munka a nemzeti jólét alapja."

Olthai Ferenc
levéltárvezető

A kommunizmus építői között

Riportsorozat Szibériából

Megkereste az árát

A bratszki, még csak épülő erőmű után bemutatam az irkutszki, már működő vízi erőművet. A város egyik legszébb, s legszelebb útja vezet át azon a gáton, amely megtöri a folyó gyors folyását és lendületét "igába" fogja. Az erőmű központi épülete kívülről úgy tűnik, mint egy kultúrpalota. Hatalmas ablakok, ajtók, felül díszes parkányok egyáltalán nem azt sejtetik, hogy az egész környék ebben az épületben zúgó generátorokból kapja a villamosenergiát. Az előcsarnokban, ami egészen ünnepélyesen díszes, az erőmű igazgatója nagyon kedvesen fogad bennünket és már tessék is egy hatalmas terem felé, amelyben nyolc generátor egész éven át 660 000 kilowatt kapacitással dolgozik. A gépterem, leszámítva az agregátorok által elfoglalt helyet és duruzsoló zajukat, inkább táncteremnek tűnik, mint annak, amire használják. Ragyogó tisztaság mindent. A mozaikpadló tükröként fénylik. Az oldalsó falakon díszes, aranyozott kandelláberék ontják este a világságot. A terem mérete is figyelemre emelkedő, hiszen 240 méter hosszú, 20 méter széles és 22 méter magas. Az igazgató elmondja, hogy az erőmű egymillió 800 millió régi rubelbe került, de már régen megkereste az árát, pedig csak 959 óta működik teljes erővel. Megkereste az árát, mert egy

kilowatt villanyáram mindössze 10 kopejkába kerül és ebben a hatalmas gépteremben mászakként négy ember dolgozik.

Negyven méterre a víz alatt

Azután egyik ámulatból a másikba estünk. Egy lifttel 40 méterre a vízszint alá mentünk és ott megfigyeltük "a turbinák úgynevezett rotor, azaz forgórészét. Aki nem látott, vagy hallott még ilyen erőmű működésétől, a turbina mozgását bizonyára érekelhetné teszi számára a következő adat: a turbina lapátjára másodpercenként 400 köbméter víz zúdul, ami az egész forgórész per centenként 83 fordulatra készíti. Óriási erők dolgoznak közvetlenül a lábunk alatt. A turbinára ömlő vizet nem láthattuk, csak a turbina fölé felnyúló tengelyét. Hatalmas méretei vannak egy ilyen forgórésznek. A rotor súlya 520 tonna és a tengely átmérője 130, a tengely acélvastagsága pedig 70 centiméter.

Lenyűgöző méretek! Állandóan olyan érzés kerített bennünket hatalmába, hogy emberek miként is tudják ezeket a hatalmas alkatrészeket megtervezni, kivitelezni és nagy távolságokból, többek között Leningrádból, Novosibirszkából, vagy Har-kovból ide szállítani. Pedig emberek alkották valamennyit, emberek azok is, akik működésbe hozták ezeket a gépeket. Emberek, mégpedig nagyszemű emberek azok is,

akik szemmel tartják a gépek munkáját és a vezérlő szobában ezernyi lámpa pislogásából, hunyorgásából, erősebb vagy bágyadtabb fényéből a gépek mozgására következtetnek.

Nem "medvejárta" vidék

Irkutszk, Bratszk és Angarszk azonban csak egy-egy ízelítő volt abból a nagy munkából, amely szerte Szibériában folyik. Andrej Sztupko, a szibériai Pravda főszerkesztője, amikor benyomomásokról beszélgettünk, megjegyezte: "Most már Önök is látják, hogy Szibéria nem medvejárta és istenhámatgöngyi földrészt, látták, hogy mindenütt előbbrelépünk, hogy Szibéria is nagy részt vállal a kommunizmus építéséből."

Irkutszk területi központ, és így sok mindent megtudunk a terület iparának fejlesztéséről, terveiről. Ez az "oblaszt" ahogyan oroszul mondják, kilencszer akkora, mint Magyarország, s háromszor akkora, mint Anglia. — Lakóinak száma az északi, lakatlan területek miatt viszonylag kevesebb: két millió. Hogy jobban érzelhetjük legyen az irkutszki terület nagysága: északi és déli vége olyan messze vannak egymástól, mint Leningrád Odessától.

Városok nőnek ki a földből

Rendkívül gazdag. Szinte bármilyen iparág kifejlődéséhez minden nyersanyag

rendelkezésre áll. Kimeríthetetlen mennyiségben van szén, vasérc, arany, só, jég, fű és még sok minden más, s így már jobban érthető, hogy miért születtek egyre-másra az ipari óriások. Valljuk meg, hogy minderről ilyen sok ezer kilométer távolságra nem sokat tudunk. Ugyan ki hallott Selohovról, az alumíniumvárosról, amelynek már több tízezer lakosa van, bár néhány évvel ezelőtt a mai lakótelepek helyén, még sátrak voltak. Arról is most hallunk először, hogy a Bajkál-tónál egy hatalmas cellulózegyár épül, és a tajga kellős közepén, a Csamszkek területén házelemgyár. Azt is kevesen tudják, hogy a legszakabba épülő erőmű a Mamakán folyón fejeződik be, hogy Koronyiha hatalmas vasércbányát és Tajset városában most épül a környék legnagyobb kohója. A bratszki erőmű körül 1962-re elkészül az új cellulózekombinát, amely évente többek között 260 000 tonna kartont, 100 000 tonna lakáshűtőgép-let cikket (pl. tapétát) fog gyártani. 1963 után 4 millió köbméter fát dolgoznak fel évente. Bratszktól hat kilométerre jövőre készül el az alumíniumkombinát. A közlekedési építélemgyárat létesítik, amely évente 100 000 négyzetméter lakás elkészítéséhez gyártja le a szükséges elemeket.

Három tradíció

Miután a szibériaiakkal sokat beszélgettünk jövőjükről, kézenfekvő kérdéseket kíváncsított a csodálatosan gazdag vidék népének tradíciójára. Elmosolyodtak kérdésünkre, ami bizonyos mértékig előlegezte a válasz érdekességét. "A mi tradíciónk — felelte Sztupko elvtárs —

jól dolgozni. A létért való küzdelem, az állandó birkózás a természetadta nehézségekkel, az erre lakó népet komoly munkára nevelte." Azután arról beszéltek, amiről ottlétünk minden percében meggyőződünk, hogy tradícióik közé számít a vendégszeretet is. Nagyon szeretik a vendéget, érkezzen az más országból, a mellettük levő városból, vagy éppen társországukból. De elmondták, hogy szeretnek vendégségbe is járni.

A másik tradíciójuk az, hogy már réges-régen kifejlesztett Szibériában a nemzetköziség. Igazán élővé perze a szocialista forradalom győzelme után lett, de a különböző nemzetiségek együttélésének összefogásának ezen a vidéken nagy hagyományai vannak. Az ország más-más részéből ide kényszerített számuozottak összebarátkoztak egymással és a szibériaiakkal. Ez egyik motívuma a nemzetiségek testvéri együttélésének.

Szibéria még sokáig nehezen kimeríthető, nagyszemű téma lesz az újságírók számára. Most is azt mondom: igen nehéz búcsút venni tőle, még akkor is, ha már csak a jegyzetek akombakomait kell összecsuknom, hiszen minden egyes feljegyzett névből, mondatból, nehezen kimondható városnevekből, hatalmas számokból egy földrészt hőstés törekvései tornyosodnak elem azon egyszerű, szerény, de tehetős emberek meglepő cselekedésével, akikkel hosszú utunk során találkoztunk. Eszembe jutna, hogyha ezeknek az embereknek néhányát — akik nemcsak vendégszerető, de vendégsébe is szeretnek menni — házáinkban fogadhatnánk.

— Vége —
Welther Dániel